
Identificarea dificultăților întâmpinate de profesia contabilă în accesarea documentelor în contextul economiei digitale din România

Alexandru ȚUGUI,
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” Iași,
e-mail: alexandru.tugui@yahoo.com

Ana-Maria GHEORGHE,
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” Iași

Rezumat

Acest studiu se fundamentează pe o cercetare exploratorie de tip calitativ-cantitativ prin intermediul căreia s-a dorit identificarea dificultăților întâmpinate în documentarea misiunilor specifice profesiei contabile în contextul economiei digitale din România. În acest sens, a fost derulată o anchetă în rândul a 300 de profesioniști contabili folosind ca instrument de cercetare chestionarul. Rezultatele studiului relevă faptul că în actualul stadiu de dezvoltare al economiei digitale din România, accesarea documentelor contabile în scopul utilizării în misiunile profesioniștilor contabili constituie o problemă majoră din trei perspective. În primul rând, 73,98% dintre profesioniști confirmă prin răspunsurile lor că s-au confruntat în misiunile lor cu lipsa și/sau imposibilitatea obținerii de date contabile, în timp ce 69,92% pun problema accesului pe seama lipsei sau restricționării interacțiunii/accesului la datele gestionate de sisteme informaționale contabile vechi sau noi. Ca o consecință directă a acestor două dificultăți, din studiu rezultă că 63,41% din respondenți au percepția unui nivel redus de consistență și de încredere în datele contabile puse la dispoziție de clienții lor. Originalitatea studiului constă în abordarea acestui subiect în condițiile actuale ale economiei digitale, pe fondul extinderii utilizării modelului de contabilitate digitală în cloud, ceea ce va atrage atenția atât a profesiei contabile, cât și a beneficiarilor de date și informații contabile și chiar a dezvoltatorilor de aplicații software specializate.

Cuvinte-cheie: Cloud, profesie contabilă, contabilitate digitală, economie digitală.

Clasificare JEL: M40

Vă rugăm să citați acest articol astfel:

Țugui, A. și Gheorghe, A.M. (2016), Identifying difficulties encountered by the accounting profession in accessing documents, in the digital economy context of Romania, *Audit Financiar*, vol. XIV, no. 3(135)/2016, pp. 291-301, DOI: 10.20869/AUDITF/2016/135/291.

Link permanent pentru acest document:

<http://dx.doi.org/10.20869/AUDITF/2016/135/291>.

Introducere

Noile cerințe ale utilizatorilor de informații financiar-contabile impun și profesiei contabile din România să parcurgă un amplu proces de tranziție, motivat de asimilarea ca instrumente de lucru a noilor forme de manifestare ale tehnologiei informaționale și de comunicații (IT).

Dacă vechile popoare din Orientul Mijlociu utilizau încă de acum circa 10.000 de ani un sistem de prelucrare a datelor legate de viața lor economică, sub forma încrustărilor în os sau piatră (Chatfield, 1977), în prezent, contabilitatea ca instrument de bază în economia digitală, încearcă să își includă toate activitățile și/sau procesele într-un mediu integrat, prin raportare la tehnologii moderne, precum: big data, cloud computing, data mining etc. (Năstase și Caia, 2015; Vasarhelyi, Kogan și Tuttle, 2015). În această logică, devine simplu de constatat că de-a lungul evoluției contabilității, metodele de măsurare și înregistrare contabilă au fost foarte variate și dependente de suportul material (tehnologic), ceea ce a presupus un arc tehnologic peste timp de la *suport material* de forma înscrisurilor în os sau în piatră, pe tăblițe de lut ars sau papyrus, la utilizarea registrelor contabile din hârtie (Capron, 1994), la *suportul virtual* prin dematerializarea înregistrărilor contabile din era cibernetică, ca urmare a prelucrării electronice a informației și stocarea acesteia în cloud.

Toate aceste evoluții tehnologice și-au pus amprenta asupra profesiei contabile în ultimul deceniu, ceea ce a avut ca efect direct adoptarea unei paradigme noi de organizare contabilă dependentă total de tehnologie. Astfel, în timp ce în literatura de specialitate (Țugui și Gheorghe, 2014) întâlnim studii ce susțin ideea că profesioniștii contabili își doresc o schimbarea a paradigmei contabile în contextul cloud computing, alți cercetători (Ionescu, Prichici și Tudoran, 2014) vin în completarea celor afirmate anterior, susținând că profesioniștii contabili trebuie să își schimbe și comportamentul profesional prin implementarea noilor tehnologii informaționale în sistemul informațional contabil și reorientarea spre analiză și consultanță în concordanță cu rolul pe care îl îndeplinesc.

În contextul descris mai sus, prin intermediul acestei lucrări suntem preocupați să identificăm principalele dificultăți ale profesiei contabile în misiunile lor, cu privire la accesarea documentelor contabile în actualul stadiu

de digitizare al fluxurilor informaționale din economia digitală din România.

1. Contextul digital

În ultimii 20 de ani economia digitală și-a făcut simțită prezența din ce în ce mai pregnant în viața noastră. Pe scurt, în actuala economie se constată că informația este din ce în ce mai implicată în procesul de creare al Produsului Intern Brut (PIB), pe lângă cei trei factori de producție clasici, munca, pământul și capitalul. Din perspectivă doctrinară, această formă omniprezentă de manifestare a digitizării se regăsește sub denumirea de Noua Economie. Conceptul de economie digitală a apărut în 1996, în lucrarea „*The Digital Economy: Promise and Peril In The Age of Networked Intelligence*” a lui Don Tapscott și se bazează pe ideea reprezentării digitale, sub formă de secvențe de „1” și „0”, a tuturor fluxurilor informaționale din economie.

În Raportul Departamentului de Comerț al SUA, intitulat „*The Emerging Digital Economy*” elaborat în 1998 (Margherio ș.a., 1998), conceptul de **economie digitală** era descris ca fiind acea economie dominată de IT, capabilă să contribuie la creșterea PIB prin următoarele patru tipuri de activități:

- extinderea Internet-ului;
- comerțul electronic;
- livrarea în format digital de bunuri și servicii;
- comerțul cu amănuntul al bunurilor corporale.

În contextul descris mai sus, considerăm domeniul IT ca fiind „cheia” motorului economic specific noii economii digitizate, aspect luat în seamă de principalele țări prin nivelul investițiilor alocate pentru acest domeniu.

Marea Britanie, ca parte a Uniunii Europene, a lansat încă din anul 2008 prin intermediul *The Research Councils UK – RCUK* (www.rcuk.ac.uk) finanțarea economiei digitale prin alocarea a peste 150 milioane de lire sterline pentru activități de identificare a provocărilor pe termen lung ale economiei digitale. Până în anul 2012 au finanțat și au finalizat 25 de teme de cercetare propuse de 2.000 de doctoranzi, grupați în 44 de centre de formare.

În **Australia** s-au organizat consultări publice pe tema economiei digitale pe parcursul a trei etape (august-septembrie 2008, decembrie 2008 și aprilie 2009), ceea ce a condus la definirea conceptului prin prisma

interesului public și la lansarea unui plan de investiții digitale de 43 miliarde de dolari pentru crearea *National Broadband Network*. Aceasta are ca scop acoperirea simultană a zonelor rurale și urbane și conectarea la Internet prin fibră optică a 90% din case, școli și spații publice (Anon., 2012).

În **Canada**, din dezbaterile publice inițiate în perioada mai – iulie 2010, Guvernul Federal a sintetizat direcțiile de acțiune (Government of Canada, 2014) pe care să le susțină în scopul creșterii calității vieții în contextul economiei digitale, și anume:

- capacitatea de a inova, utilizând tehnologiile digitale;
- construcția unei infrastructuri digitale de nivel mondial;
- creșterea industriei ICT;
- crearea conținutului digital canadian în mediul digital;
- crearea calificărilor digitale pentru viitor.

În luna mai 2010, la nivelul **Uniunii Europene** (UE) (Comisia Europeană, n.d.) s-a lansat *Agenda Digitală* (en. Digital Agenda) cu un orizont țintă până în anul 2020. Agenda Digitală reprezintă sinteza strategiei Comisiei Europene pentru utilizarea ICT în scopul creșterii economice. Din anul 2012, la nivelul Comisiei Europene, Agenda Digitală este orientată pe cinci direcții concrete de acțiune pentru Europa, și anume (Kroes, 2012):

- implementarea serviciilor de tip cloud;
- deschiderea Internet-ului prin liberalizarea legislativă și asigurarea securității;
- asigurarea unei benzi rapide pentru toți;
- stimularea inovației și antreprenoriatului;
- utilizarea ICT în impulsionearea calității și eficienței serviciilor publice.

România, ca țară cu o economie emergentă și ca stat membru al UE, prin Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor, s-a înscris pe direcția implementării activităților specifice Agendei Digitale europene. În mod concret, printre palierele vieții economice *influențate în mod semnificativ* de digitizare sunt piața ERP-urilor (Anis Research, 2011), eHealth (Lita, 2011), eGovernment (EUROSTAT, 2014), eReligion (<http://www.crestinortodox.ro>), Mobile Applications (Agoramedia, 2011), Cloud Computing (EUROSTAT, 2014), eEducation și Social Network and Social Media (Țugui, 2012).

2. Profesia contabilă din România și fenomenul digitizării

Fenomenul digitizării fluxurilor informaționale și al interacțiunii acestora cu profesia contabilă (Țugui, 2003) evidențiază procesul de extindere a contabilității informatizate, acceptarea unor tehnologii din ce în ce mai inteligente în practica de zi cu zi și derularea de tranzacții în medii virtuale, ducând chiar la „dispariția” profesionistului tradițional și înlocuirea acestuia cu un cunoscător în manipularea de date, de informații și de cunoștințe contabile (Țugui, 2006).

Din această perspectivă, în ultimii cinci ani, în literatura de specialitate din România s-au sesizat aspecte ce privesc modul în care va evolua profesia contabilă din România pe fondul interacțiunii acesteia cu economia digitală. În acest context, constatăm că se insistă pe ideea schimbării continue a profesiei contabile, prin adaptarea la mediul tehnologic al economiei digitale (Toader, 2012) sub presiunea provocărilor la care trebuie să fie receptivă profesia în scopul identificării de posibile soluții (ACCA, 2014; Ardeleanu, 2014).

Cu referire la cloud computing, ca tehnologie digitală la modă, în prezent, între profesioniștii contabili se vehiculează ideea conform căreia aceasta ar putea îngreuna procesul de integrare a sistemului informațional contabil al întreprinderii moderne (Ionescu ș.a., 2014) și chiar ar putea să apară unele semne de întrebare în legătură cu armonizările presupuse de cloud computing, pe de o parte, și standardele și legislația privind auditul și securitatea informațiilor, pe de altă parte (Bendovschi și Ionescu, 2015). Problema securității informaționale din economia digitală din România este sesizată și în cazul auditului sistemelor informaționale (Năstase și Caia, 2015; Drăgoi, 2015) ca tehnologii suport pentru actualul mediu de afaceri digital. Însă ceea ce ne atrage atenția în mod deosebit sunt studiile care relevă chiar problema interacțiunii concrete între tehnologia digitală și profesioniștii contabili, în sensul că aceștia nu sunt familiarizați cu facilitățile de care dispune tehnologia (Fotache și Păvăloaia, 2015; Homocianu și Airinei, 2015).

3. Metodologia cercetării

În sinteză, analiza literaturii de specialitate de mai sus relevă faptul că profesia contabilă este în prezent receptivă la tehnologie și că actuala conjunctură impune

profesiei să țină pasul cu evoluția tehnologică. Din cercetarea literaturii nu am constatat că există studii concrete pe domeniul problemelor identificate în practica de zi cu zi cu privire la ușurința sau greutatea accesării documentației necesare derulării misiunilor specifice profesiei contabile.

În ceea ce privește metodologia de cercetare abordată, a fost una de tip exploratoriu, prin faptul că dorim să constatăm cu ce probleme se confruntă profesia contabilă în misiunile sale din perspectiva accesului la informație/documente. Explorarea noastră are un caracter mixt, de natură calitativ-cantitativă, în sensul că, inițial profesioniștii contabili sunt puși în situația de apreciere din perspectivă calitativă a dificultăților pe care le-au întâlnit, pentru ca ulterior aceste aprecieri să fie prelucrate și interpretate de noi din perspectivă cantitativă. În acest sens, ca metodă de cercetare am folosit *ancheta*, iar ca instrument de cercetare am utilizat *chestionarul online*, aplicat unui eșantion de peste 300 de profesioniști contabili din România, vizibili pe Internet (site-uri de profil, școli doctorale). Astfel, am avut în vedere includerea în eșantionul analizat a acelor profesioniști care se află pe una dintre cele mai înalte trepte ale profesiei contabile (CECCAR, 2011; IESBA, 2013), respectiv, experții contabili și auditorii financiari, inclusiv profesioniștii beneficiari ai programelor de masterat și doctorat din centre universitare de profil din București, Cluj-Napoca, Iași, Timișoara. Celelalte categorii de profesioniști contabili au fost selectate din registrele publice ale membrilor CAFR și CECCAR, din

județele Alba, Arad, Argeș, Bacău, Bihor, Botoșani, Brăila, Cluj, Iași, Prahova și Galați.

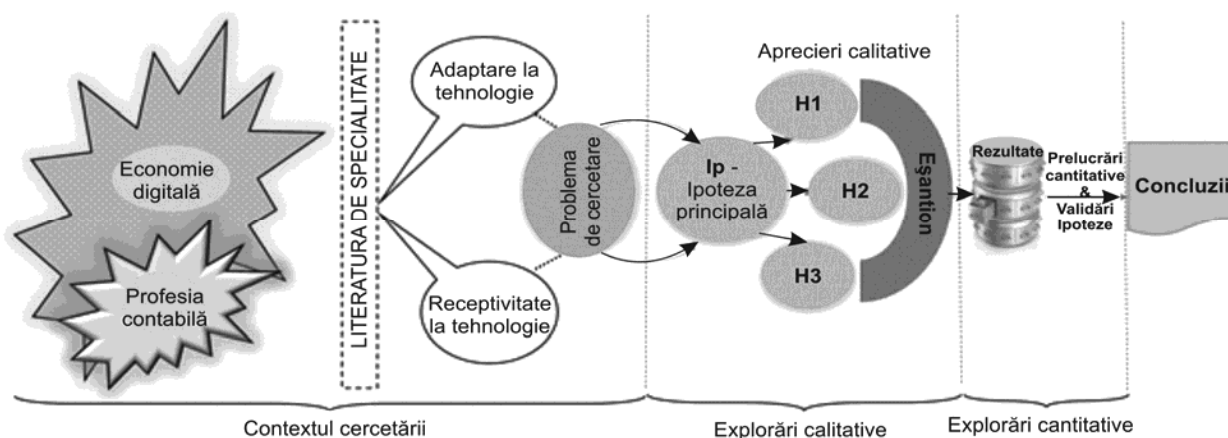
Problemei de cercetare formulate mai sus i-am asociat următoarea **ipoteză principală (Ip.):** *În actualul stadiu de dezvoltare al economiei digitale din România accesarea documentelor contabile în diferite formate în scopul utilizării reprezintă o problemă deosebită în misiunile profesioniștilor contabili.*

La rândul ei, ipoteza principală (Ip) de validat a fost descompusă în trei ipoteze secundare pe care le-am verificat separat, și anume:

- H1:** *În misiunile contabile derulate de profesioniștii contabili din România se manifestă în mod pregnant lipsa și/sau imposibilitatea obținerii de date contabile.*
- H2:** *În misiunile contabile derulate de profesioniștii contabili din România se manifestă în mod pregnant lipsa/restricționarea accesului la datele gestionate de sisteme informaționale contabile vechi sau noi.*
- H3:** *În misiunile contabile derulate de profesioniștii contabili din România există percepția unui nivel redus de consistență și de încredere în datele contabile.*

Validarea ipotezelor secundare va conduce implicit la validarea ipotezei principale și la o concluzie care să aducă lămuriri în domeniul problemei de cercetare. Modelul cercetării pe etape, cu problema de analizat și cu ipotezele de testat, este structurat în **Figura 1**.

Figura 1. Modelul și ipotezele de cercetare

Sursa: prelucrare proprie.

Pentru verificarea ipotezei principale prin intermediul celor trei ipoteze secundare ne-am raportat la percepția pe care o are majoritatea profesioniștilor, mai întâi pe fiecare din cele trei ipoteze la nivel global, dar și pe fiecare categorie profesională în parte. Referitor la validarea ipotezelor ne-am raportat la regula majorității absolute, care conform DEX (1998) este dată de cel puțin 50% + 1 dintr-un întreg, adică este o parte din întreg mai mare decât jumătatea sa.

4. Rezultate și discuții

În scopul verificării și validării ipotezelor H1, H2 și H3, în cadrul unui chestionar mai amplu am inclus o întrebare special concepută prin intermediul căreia profesionistul contabil putea selecta oricare din cele trei dificultăți (asociate fiecărei ipoteze) cu care s-a confruntat în accesarea și utilizarea documentelor specifice misiunilor derulate în cabinetul său. Astfel, profesionistul contabil a putut selecta oricare dintre variante și în orice combinație posibilă, fără să realizeze o prioritizare. În urma distribuirii chestionarului prin e-mail, folosind ca instrument în preluarea răspunsurilor Google Drive, au fost primite 125 de răspunsuri, din care au fost validate 123 de răspunsuri.

În urma analizei răspunsurilor am constatat că un profesionist contabil poate avea în același timp mai multe certificări, ceea ce ne-a determinat să le tratăm separat. Aceasta a condus la prelucrarea a 172 de răspunsuri profesionale în contul celor 123 de respondenți fizici, cu următoarea structură: auditor financiar 21,51%; expert contabil 23,84%; consultant fiscal 5,81%; doctor în domeniul contabilității 11,63%; economist-contabil 14,53%; masterand în domeniul contabilității 4,65% și doctorand în domeniul contabilității 18,02%.

Ipoteza H1 – În misiunile contabile derulate de profesioniștii contabili din România, se manifestă în mod pregnant o lipsă și/sau imposibilitatea obținerii de date contabile.

Din răspunsurile primite și centralizate în ceea ce privește ipoteza 1 (H1) se observă din distribuția răspunsurilor repartizate pe fiecare categorie a profesiei contabile (**Tabelul 1**), că lipsa și/sau imposibilitatea obținerii de date contabile în misiunile întreprinse de către aceștia s-a manifestat la 100% dintre masteranzii în domeniu, la 40% dintre consultanții fiscali, la 80% dintre doctorii în contabilitate, la 70,27% dintre auditorii financiari, la 64% dintre economiștii contabili, la 63,41% dintre experții contabili și la 61,29% dintre doctoranzi.

Tabelul 1. Distribuția răspunsurilor primite pe fiecare categorie de profesie cu referire la manifestarea „lipsei și/sau imposibilității obținerii de date”

Categorie profesie	Lipsa și/sau imposibilitatea obținerii de date contabile						Validare H1 pe categorii
	Nr. răspunsuri			Procent (%)			
	Da	Nu	Total	Da	Nu	Total	>50%
Auditor financiar	26	11	37	70,27	29,73	100,00	Da
Expert contabil	26	15	41	63,41	36,59	100,00	Da
Consultant fiscal	4	6	10	40,00	60,00	100,00	Nu
Doctor	16	4	20	80,00	20,00	100,00	Da
Economist contabil	16	9	25	64,00	36,00	100,00	Da
Masterand	8	0	8	100,00	0,00	100,00	Da
Doctorand	19	12	31	61,29	38,71	100,00	Da
	115	57	172	66,86	33,14	100,00	Da

Sursa: prelucrare proprie

Validarea ipotezei H1

Prin raportare la principiul majorității absolute, constatăm că majoritatea profesioniștilor contabili, cu excepția consultanților fiscali, s-a confruntat, în mod

pregnant, cu lipsa și/sau imposibilitatea obținerii de date contabile în procesul de derulare a misiunilor lor. În ansamblu, la nivelul întregii profesii contabile constatăm că 66,86% dintre respondenți s-au

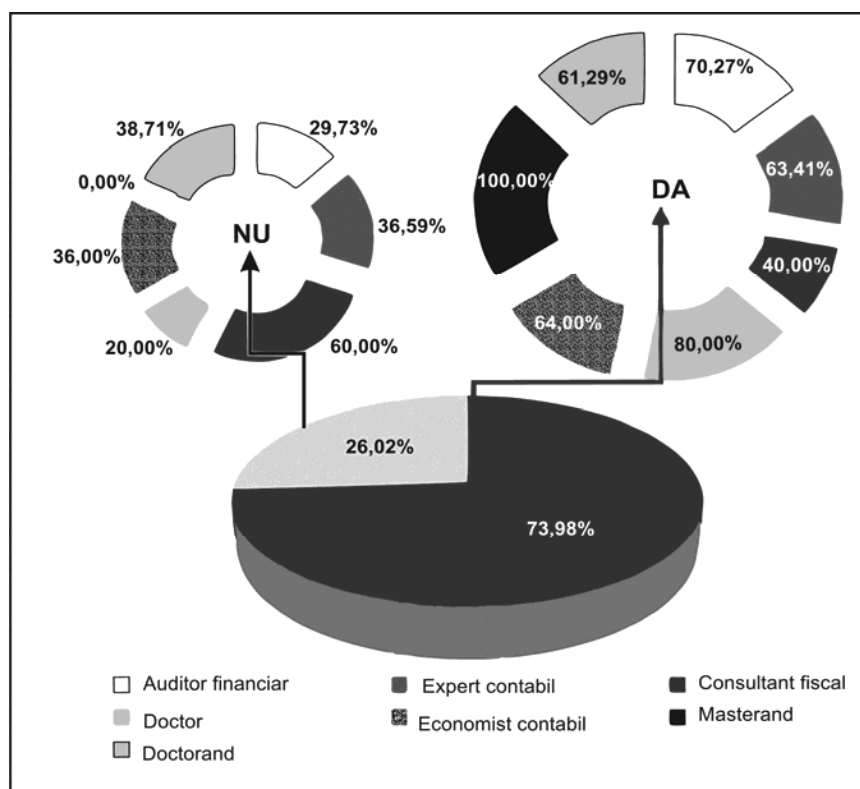
confruntat, în mod pregnant, cu lipsa și/sau imposibilitatea obținerii de date contabile în procesul de derulare a misiunilor lor.

Această ipoteză este validă și din perspectiva principiului majorității absolute și prin raportare la

cei 123 de respondenți, care au confirmat manifestarea pregnantă a acestei dificultăți în proporție de 73,98%.

O privire de ansamblu asupra validării ipotezei H1 este redată grafic în **Figura 2**.

Figura 2. Distribuția răspunsurilor pe categorii de profesii contabile în legătură cu lipsa și/sau imposibilitatea obținerii de date contabile

Sursa: prelucrare proprie.

Din perspectiva cercetării exploratorii, constatăm că în misiunile contabile se manifestă în mod pregnant o lipsă și/sau imposibilitatea obținerii de date contabile pentru 73,98% din profesioniștii contabili din România.

Ipoteza H2 – În misiunile contabile derulate de profesioniștii contabili din România se manifestă în mod pregnant lipsa/restricționarea accesului la datele gestionate de sisteme informaționale contabile vechi sau noi.

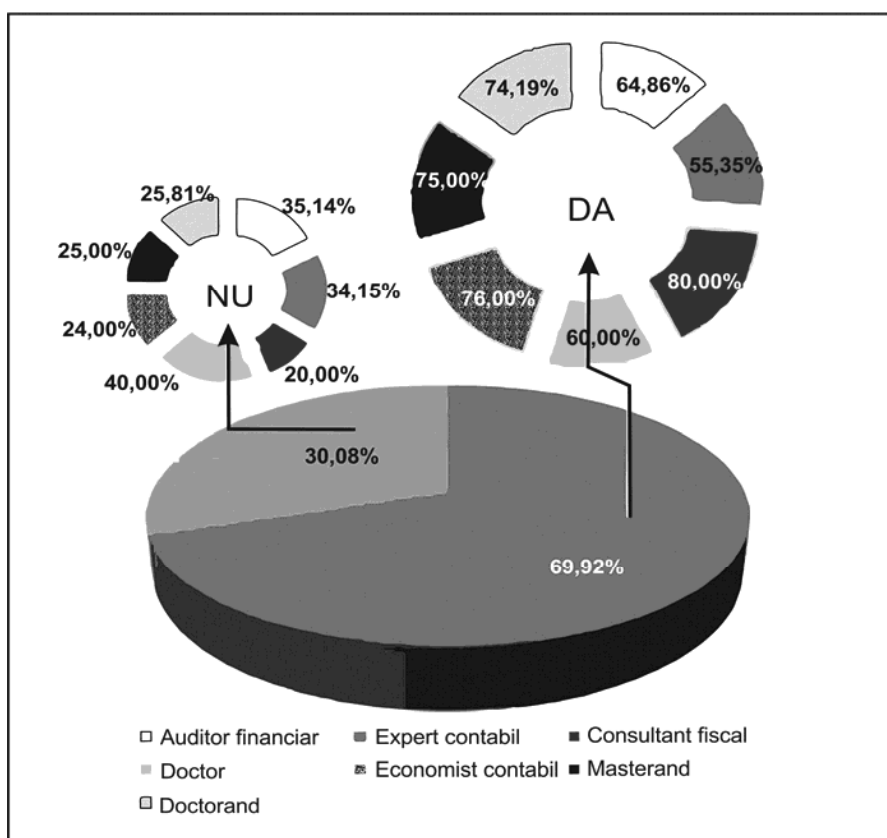
Din răspunsurile primite și centralizate în ceea ce privește ipoteza 2 (H2) se observă care este distribuția răspunsurilor repartizate pe fiecare categorie a profesiei contabile (**Tabelul 2**). Astfel, lipsa/restricționarea accesului la datele gestionate de sisteme informaționale contabile vechi sau noi, în derularea misiunilor întreprinse de către profesioniștii contabili, s-a manifestat la 80% dintre consultanții fiscali, la 76% dintre economiștii contabili, la 75% dintre masteranzii în domeniu, la 74,19% dintre doctoranzi, la 65,85% dintre experții contabili, la 64,86% dintre auditorii financiari și la 60% dintre doctorii în contabilitate.

Tabelul 2. Distribuția răspunsurilor primite pe categorii de profesie cu referire la manifestarea „lipsei/restricționării accesului la datele gestionate de sisteme informaționale contabile vechi sau noi”

Categorie profesie	Lipsa/restricționarea accesului la datele gestionate de sisteme informaționale contabile vechi sau noi						Validare H2 pe categorii
	Nr. răspunsuri			Procent (%)			
	Da	Nu	Total	Da	Nu	Total	>50%
Auditor financiar	24	13	37	64,86	35,14	100,00	Da
Expert contabil	27	14	41	65,85	34,15	100,00	Da
Consultant fiscal	8	2	10	80,00	20,00	100,00	Da
Doctor	12	8	20	60,00	40,00	100,00	Da
Economist contabil	19	6	25	76,00	24,00	100,00	Da
Masterand	6	2	8	75,00	25,00	100,00	Da
Doctorand	23	8	31	74,19	25,81	100,00	Da
Total respondenți profesionali	119	53	172	69,19	30,81	100,00	Da

Sursa: prelucrare proprie.

Figura 3. Distribuția răspunsurilor pe categorii de profesii contabile în legătura cu lipsa/restricționarea accesului la datele gestionate de sisteme informaționale contabile vechi sau noi

Sursa: prelucrare proprie.

Validarea ipotezei H2

Prin raportare la principiul majorității absolute constatăm că toți profesioniștii contabili s-au confruntat, în mod pregnant, cu lipsa/restricționarea accesului la datele gestionate de sisteme informaționale contabile vechi sau noi, în procesul de derulare a misiunilor lor. În ansamblu, la nivelul întregii profesii contabile, 69,19% dintre respondenți s-au confruntat, în mod pregnant, cu lipsa/restricționarea accesului la datele gestionate de sisteme informaționale contabile vechi sau noi, în procesul de derulare a misiunilor lor.

Această ipoteză este validă și din perspectiva principiului majorității absolute și prin raportare la cei 123 de respondenți, care au confirmat manifestarea pregnantă a acestei dificultăți în proporție de 69,92%.

O privire de ansamblu asupra validării ipotezei H2 este redată grafic în **Figura 3**.

Din perspectiva cercetării noastre exploratorii, constatăm că în misiunile contabile se manifestă în mod pregnant lipsa/restricționarea accesului la datele gestionate de sisteme informaționale contabile vechi sau noi pentru 69,92% din profesioniștii contabili din România.

Ipoteza H3 - În misiunile contabile derulate de profesioniștii contabili din România există percepția unui nivel redus de consistență și de încredere în datele contabile.

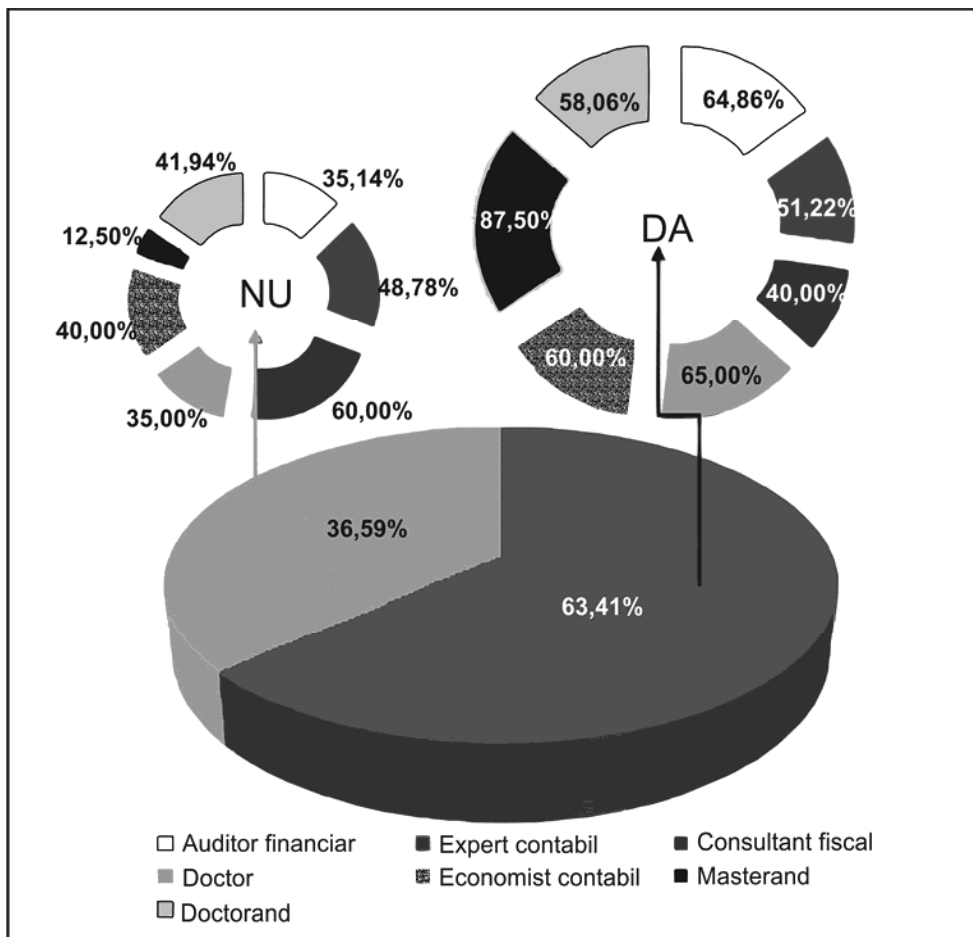
Din răspunsurile primite și centralizate în ceea ce privește ipoteza 3 (H3) se observă care este distribuția răspunsurilor repartizate pe fiecare categorie a profesiei contabile (**Tabelul 3**). Astfel, nivelul redus de consistență și de încredere în datele contabile s-a manifestat la 87,50% dintre masteranzii în domeniu, la 65% dintre doctorii în contabilitate, la 64,86% dintre auditorii financiari, la 60% dintre economiștii contabili, la 58,06% dintre doctoranzi, la 51,22% dintre experții contabili și la 40% dintre consultanții fiscali.

Tabelul 3. Distribuția răspunsurilor primite pe fiecare categorie de profesie cu referire la manifestarea „nivelului redus de consistență și de încredere”

Categorie profesie	Nivel redus de consistență și de încredere în datele contabile						Validare H3 pe categorii
	Nr. răspunsuri			Procent (%)			
	Da	Nu	Total	Da	Nu	Total	>50%
Auditor financiar	24	13	37	64,86	35,14	100,00	Da
Expert contabil	21	20	41	51,22	48,78	100,00	Da
Consultant fiscal	4	6	10	40,00	60,00	100,00	Nu
Doctor	13	7	20	65,00	35,00	100,00	Da
Economist contabil	15	10	25	60,00	40,00	100,00	Da
Masterand	7	1	8	87,50	12,50	100,00	Da
Doctorand	18	13	31	58,06	41,94	100,00	Da
	102	70	172	59,30	40,70	100,00	Da

Sursa: prelucrare proprie.

Figura 4. Distribuția răspunsurilor pe categorii de profesii contabile în legătura cu nivelul redus de consistență și de încredere în datele contabile

Sursa: prelucrare proprie.

Validarea ipotezei H3: Prin raportare la principiul majorității absolute constatăm că *majoritatea profesioniștilor contabili, cu excepția consultanților fiscali, s-a confruntat, în mod pregnant, cu nivelul redus de consistență și de încredere în datele contabile în procesul de derulare a misiunilor lor.* În ansamblu, la nivelul întregii profesii contabile, 59,30% dintre respondenți s-au confruntat, în mod pregnant, cu nivelul redus de consistență și de încredere în datele contabile în procesul de derulare a misiunilor lor.

Această ipoteză este validă și din perspectiva principiului majorității absolute și prin raportare la cei 123 de respondenți, care au confirmat manifestarea pregnantă a acestei dificultăți în proporție de 63,41%. O privire de

ansamblu asupra validării ipotezei H3 este redată grafic în **Figura 4.**

Din perspectiva cercetării noastre exploratorii, constatăm că în derularea misiunilor contabile există percepția unui nivel redus de consistență și de încredere în datele contabile pentru 63,41% din profesioniștii contabili din România.

Concluzii

În contextul cercetării noastre exploratorii, validarea la nivel global a celor trei ipoteze secundare H1, H2 și H3, prin raportare la regula majorității absolute, conduce implicit la validarea ipotezei principale IP, și anume că în

actualul stadiu de dezvoltare al economiei digitale din România accesarea în scopul utilizării documentelor contabile în diferite formate reprezintă o problemă deosebită în misiunile profesioniștilor contabili supuși analizei, din perspectiva lipsei și/sau imposibilității obținerii de date contabile și a lipsei/restricționării accesului la datele gestionate de sistemele informaționale contabile vechi sau noi, dar și al nivelului redus de consistență și de încredere în datele contabile.

De asemenea, observăm că în urma validării ipotezelor lansate în prezenta cercetare, mai exact, în cazul validării H1 și H3, doar *consultanții fiscali* au avut altă părere decât majoritatea, deoarece această categorie de profesioniști contabili a susținut doar în proporție de 40% ambele ipoteze, în timp ce 60% dintre aceștia nu s-au

confruntat cu cele două categorii de probleme. În opinia noastră, această excepție în cadrul profesiei contabile se explică prin rezolvarea punctuală a cazurilor practice prin raportarea la legislația fiscală.

Prin confirmarea ipotezei principale de cercetare putem afirma că economia digitală din România se află într-un stadiu incipient de dezvoltare. În acest sens, dacă ne raportăm la utilizarea tehnologiei cloud computing, cele mai recente date Eurostat (2014) clasează România (8%) printre țările care au folosit cel mai puțin această tehnologie, alături de Lituania și Polonia, același studiu explicând faptul că unul din trei români nu a folosit niciodată Internetul.

BIBLIOGRAFIE

1. ACCA (2014), Digital Darwinism: Thriving in the Face of Technology Change, *Audit Financiar*, vol. XII, nr. 110 – 2/2014, pp. 16-20.
2. Agoramedia (2011), Security in Cloud, *IT Trends*, Noiembrie 2011, Disponibil la http://issuu.com/agoramedia/docs/ittrends_noiembrie_2011 [Accesat pe 12 februarie 2016].
3. Anis Research (2011), The Romanian ERP market is not out of the crisis, but it increases slightly, Octombrie 2011, Disponibil la <http://www.anis.ro/2011/10/03/piata-erp-din-romania-nu-a-iesit-din-criza-dar-creste-usor/> [Accesat pe 12 februarie 2016].
4. Anon. (2012), Digital economy a path to prosperity, *The Sydney Morning Herald*, Disponibil la: <http://news.smh.com.au/breaking-news-national/digital-economy-a-path-to-prosperity-pm-20121005-274a9.html>, [Accesat pe 12 februarie 2016].
5. Ardelean, A. (2014), Challenges to be Faced by the Audit Profession: Interest, Impact and Some Solutions, *Audit Financiar*, vol. XII, nr. 109 – 1/2014, pp. 25-36.
6. Bendovschi, A.C. și Ionescu, B. S. (2015), The Gap Between Cloud Computing Technology and the Audit and Information Security Supporting Standards and Regulations, *Audit Financiar*, vol. XIII, nr. 125 – 5/2015, pp. 115-121.
7. Capron, M. (1994), *Contabilitatea în perspectivă*, București: Humanitas.
8. CECCAR (2011), *Codul etic național al profesioniștilor contabili*, București: CECCAR.
9. Chatfield, M. (1977), *A History of Accounting Thought*, New York: Robert E. Krieger.
10. Drăgoi, A.-M. (2015), Research Regarding the Risks in the Audit Mission of Computerised Systems, *Audit Financiar*, vol. XIII, nr. 124 – 4/2015, pp. 72-82.
11. European Commission (n.d.), Digital Agenda for Europe. A Europe 2020 Initiative [online] Disponibil la <https://ec.europa.eu/digital-agenda/en> [Accesat pe 12 februarie 2016].
12. Eurostat (2014), One out of every five individuals in the EU28 used the cloud to save files, Eurostat [pdf], Disponibil la: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/6343581/4-16122014-BP-EN.pdf/b4f07b2a-5aee-4b91-b017-65bcb6d95daa> [Accesat pe 12 februarie 2016].
13. Fotache, D. și Păvăloaia, V.D. (2015), Enterprise Resource Planning's Revolution for the "Facelift" of Accounting Profession, *Audit Financiar*, vol. XIII, nr. 130 – 10/2015, pp. 106-116.
14. Government of Canada (2014), Digital Canada 150 [online] Disponibil la: <http://www.ic.gc.ca/eic/site/028.nsf/eng/00036.html> [Accesat pe 12 februarie 2016].
15. Homocianu, D. și Airinei, D. (2015), On-Line Dynamic Dashboards in Audit Activities, *Audit Financiar*, vol. XIII, nr. 125 – 5/2015, pp. 91-109.

16. IESBA (2013), *Codul etic al Profesioniștilor Contabili*, București: CECCAR.
17. Ionescu, B.Ș., Prichici, C. și Tudoran, L. (2014), Cloud Accounting – A Technology that May Change the Accounting Profession in Romania, *Audit Financiar*, vol. XII, nr. 110 – 2/2014, pp. 3-15.
18. Kroes, N. (2012), The Digital Agenda two years on: is Europe well-placed?, *Digital Agenda Assembly: Brussels*, Disponibil la: http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-12-483_en.htm?locale=en [Accesat pe 12 februarie 2016].
19. Lita, E. (2011), eHealth: Let's Learn from Examples, *IT Trends*, Iulie 2011, Disponibil la: <http://ittrends.ro/2011/07/ehealth-2011-sa-invatam-din-exemple/> [Accesat pe 12 februarie 2016].
20. Margherio, L., Henry, D., Cooke, S. și Montes, S. (1998), The Emerging Digital Economy, Disponibil la: http://www.esa.doc.gov/sites/default/files/emergingdig_0.pdf [Accesat pe 12 februarie 2016].
21. Năstase, P. și Caia, F. (2015), Study Regarding Information Systems Audit for E-business, *Audit Financiar*, vol. XIII, nr. 123 – 3/2015, pp. 90-99.
22. Tapscott, D. (1996), *The digital economy: Promise and peril in the age of networked intelligence*, New York: McGraw Hill.
23. Toader, Ș. (2012), Unde ne va duce viitorul? Evoluția profesiei de audit, *Audit Financiar*, vol. X, nr. 86 – 2/2010, pp. 3-5.
24. Țugui, A. (2003), *Produse informatice generalizate pentru contabilitate*, București: CECCAR.
25. Țugui, A. (2006), Contabilul, o „specie” pe cale de dispariție?, *Audit Financiar*, vol. IV, nr. 17 - 5/2006, pp. 26-29.
26. Țugui, A. și Gheorghe, A.M. (2014), Changing the role of accountancy in the context of Cloud-Computing, *Jurnalul Managementul Intercultural*, anul XIV, nr. 31 – 2/2014, pp. 149-157.
27. Țugui, A. (2012), *Information technologies – A crisis solution for Romania?*, Scientific Annals of the „Alexandru Ioan Cuza” University of Iași, Economic Sciences, vol. 59, nr. 2, pp. 209-217.
28. Vasarhelyi, M.A., Kogan, A. și Tuttle, B.M. (2015), Big Data in Accounting: An Overview, *Accounting Horizons*: vol. 29, nr. 2, pp. 381-396.